

Országos szabványtervezet kidolgozása géppel olvasható információhordozók egységesített rendszerére

A komplex automatizálás nem lehetséges az információfeldolgozási folyamatok szabványosítása nélkül. A nemzetközi szabványok kidolgozását nemcsak a különféle könyvtári tájékoztatási rendszerek közötti kapcsolatok kívánják meg, hanem annak szükségessége is, hogy az eredmények kölcsönös cseréjével kihasználjuk a nem hagyományos információhordozókban /pl. mágnesszalagok, lyukszalagok, lyukkártyák/ rejlő új lehetőségeket.

A Szovjetunióban a GPNTB /Goszudarsztvennaja publicsnaja naucsno-tehnicseszkaja biblioteka SzSzsZR = Szovjetunió Állami Műszaki Tudományos Nyilvános Könyvtára/ foglalkozik a dokumentumleírás szabványosításával, ezen belül egy kutatócsoport - 1970 óta - a nem hagyományos információhordozókon történő tárolással.

A szovjet szabvány kidolgozásánál a következő feladatokkal kell megbirkózni:

1. A különféle dokumentumtipusok leírásának rögzítéséhez használt munkalapok formátumának kidolgozása, továbbá a mágnesszalagon tárolandó információkra nézve egységes felépítésű, az információk tárolási módjának rendező keretét adó szerkezeti séma kialakítása. Ennek az adatszerkezetnek egységesen alkalmazhatónak kell lennie, egymástól különböző osztályozó indexelő rendszerek, valamint különböző számítógépek esetében is.

2. Instrukciók kidolgozása a különböző dokumentumtipusok munkalapjainak kitöltéséhez, a bibliográfiai leírások fő elemeinek jelöléséhez, a bibliográfiai leírás egyes elemeinek szabványosított rövidítéséhez és az indexek rendszeréhez. Itt kell eldönteni azt is, hogy az indexelés melyik ábécét használja /latin, cirill, illetve mindkettő/.

3. Ki kell dolgozni a dokumentumkeresés módszereit /a természetes nyelv kulcsszavai, a deszkriptorok, az ETO-jelzetek és a kulcsszavak rugalmas alkalmazásával/. Ebben a szakaszban kell megoldani a dokumentumok automatikus kódolásának kérdéseit is.

4. Komplex programokat kell kidolgozni az információk elektronikus számítógépbe történő betáplálásához. El kell készíteni az információ betáplálásának helyességét ellenőrző szemantikai és grammatikai programokat, továbbá az információ mágnesszalagokon szabványosított formában történő rögzítésének programjait. A programok írásához ki kell választani a megfelelő programnyelvet.

5. A lyukszalagon vagy mágnesszalagon tárolt anyag cseréjének megvalósítása érdekében dönteni kell a legalkalmasabb technikai eszközöket illetően. Meg kell oldani az információ automatikus átkódolásának kérdéseit /pl. az 5 csatornás távirószalagról az elektronikus számítógépbe való betápláláshoz általánosan használt 8 csatornás lyukszalagra/.

A szabvány kidolgozásánál maximálisan figyelembe kell venni a külföldön ismeretes és alkalmazott hasonló szabványok minden előnyét és hiányosságát. Így elsősorban a MARC-II. /Machine Readable Cataloguing = géppel olvasható katalogizálás/, az INIS /International Nuclear Information System = Nemzetközi Atomtájékoztatási Rendszer/, az ISO /International Organization for Standardization = Nemzetközi Szabványügyi Szervezet/, a COSATI /Committee on Scientific and Technical Information = Tudományos és Műszaki Tájékoztatásügyi Bizottság/ előírásait, vonatkozó szabványait kell gondosan tanulmányozni.

A munka eredményeinek megvitatására munkabizottság jött létre. Ez a szövetségi, köztársasági, tudományos könyvtárak és a tájékoztatói szervek képviselőiből áll. A munkában részt vesznek a LENIN Könyvtár mellett működő intézményközi katalogizálási bizottság képviselői is. A speciális kérdések minőségi megoldását négy albizottság szolgálja:

1. a géppel olvasható információhordozók egységesített rendszereinek kidolgozásán munkálkodó albizottság;
2. a nyelvészeti kérdések albizottsága;
3. az információfeldolgozás matematikai problémáit vizsgáló albizottság;
4. az információfeldolgozás műszaki kérdéseivel foglalkozó albizottság.

A munkabizottság negyedévenként tart értekezletet, az albizottságok havonta.

Az előkészítő munkák koordinációs központja a GPNTB rendszerkutató osztálya.

Koronczay Béla

